

Autor: Renata Czabaj

Próby diagnozujące umiejętność czytania i pisania dla klasy II

Instrukcja dla nauczyciela

Opracowane próby diagnostyczne służą ocenie u ucznia umiejętności czytania i pisania. Diagnozę przeprowadza się pod koniec roku szkolnego indywidualnie z każdym uczniem (proponowany termin to początek maja). Te same próby można wykorzystać na początku następnego roku szkolnego, a więc klasy III, jeśli do grupy dołączą nowi uczniowie.

Osoba prowadząca korzysta podczas badania z **Arkusza diagnozy**. Są w nim zawarte polecenia dla ucznia oraz miejsce na odnotowanie każdego błędu. Po zakończeniu badania należy porównać uzyskane wyniki z tablicami zawartymi w niniejszej **instrukcji** i wpisać do arkusza liczbę punktów. Następnym etapem jest uzupełnienie **Zestawienia wyników poszczególnych prób diagnostycznych**.

Uczeń wykonuje polecenia na materiale zamieszczonym w **Arkuszu ucznia**. Osoba prowadząca badanie czyta polecenia ze swojego arkusza.

Test obejmuje następujące obszary:

- znajomość liter (ich rozpoznawanie i odtwarzanie),
- próby czytania (technika czytania oraz czytanie ze zrozumieniem),
- próby pisania (pisanie z pamięci, przepisywanie, pisanie ze słuchu).

ZNAJOMOŚĆ LITER

1. Rozpoznawanie liter

Uczeń czyta litery kolumnami (z góry na dół), najpierw małe, potem wielkie. Jeśli nie zna danej litery, powinien powiedzieć: „nie wiem” i czytać kolejne.

Ocena rozpoznawania liter		
Liczba rozpoznanych małych liter	Liczba punktów	Ocena
23–21	5 pkt	wysoka
20–16	3 pkt	przeciętna
15–10	1 pkt	niska
9 i poniżej	0 pkt	bardzo niska

Ocena rozpoznawania liter		
Liczba rozpoznanych wielkich liter	Liczba punktów	Ocena
23–21	5 pkt	wysoka
20–16	3 pkt	przeciętna
15–10	1 pkt	niska
9 i poniżej	0 pkt	bardzo niska

2. Odtwarzanie małych i wielkich liter

Osoba przeprowadzająca badanie dwukrotnie dyktuje zestaw liter. Uczeń po pierwszym wysłuchaniu zapisuje małe litery, a po drugim – wielkie. Ważne jest, aby głoski będące odpowiednikami liter wymawiać w postaci wyizolowanej (np. „m”, nie „em”).

Ocena odtwarzania liter		
Liczba odtwarzanych małych liter	Liczba punktów	Ocena
17–15	5 pkt	wysoka
14–10	3 pkt	przeciętna
9–6	1 pkt	niska
5 i poniżej	0 pkt	bardzo niska

Ocena odtwarzania liter		
Liczba odtwarzanych wielkich liter	Liczba punktów	Ocena
17–15	5 pkt	wysoka
14–10	3 pkt	przeciętna
9–6	1 pkt	niska
5 i poniżej	0 pkt	bardzo niska

PRÓBY CZYTANIA

3. Technika czytania

Uczeń czyta wyrazy przez **minutę**. Badający zaznacza na swoim arkuszu błędy. Zwraca uwagę na przestawianie, dodawanie lub opuszczanie liter, odnotowuje również zniekształcanie wyrazów. Po wykonaniu próby osoba badająca podsumowuje swoje notatki. Podkreśla odpowiedni sposób czytania.

Tempo czytania wyrazów – normy dla klasy II		
Liczba wyrazów przeczytanych w ciągu minuty	Liczba punktów	Ocena
50 i więcej	5 pkt	wysoka
49–27	3 pkt	przeciętna
26–5	1 pkt	niska
poniżej 5	0 pkt	bardzo niska

Poprawność czytania wyrazów		
Liczba błędów	Liczba punktów	Ocena
0–1	5 pkt	wysoka
2–4	3 pkt	przeciętna
5 i więcej	1 pkt	niska
powyżej 5	0 pkt	bardzo niska

4. Czytanie ze zrozumieniem

Uczeń samodzielnie czyta tekst. Może użyć nakładki do czytania, która umożliwi lepszą koncentrację, lub wodzić palcem pod tekstem. Po przeczytaniu tekstu uczeń odpowiada na pytania sprawdzające rozumienie treści (tekst zostaje zakryty przez prowadzącego).

Ocena czytania ze zrozumieniem		
Liczba poprawnych odpowiedzi	Liczba punktów	Ocena
3	5 pkt	pełne rozumienie
2	3 pkt	częściowe rozumienie
0–1	0 pkt	brak rozumienia

PRÓBY PISANIA

We wszystkich próbach pisania ocenia się poziom graficzny pisma. Charakterystyczne błędy to niemieszczenie się w liniaturze, pismo zachodzące na siebie lub litery nadmiernie od siebie oddalone w wyrazie, brak połączeń między literami. Ponadto należy zwrócić uwagę na prawidłowy kierunek kreślenia liter, ich kształt, jakość linii (zbyt delikatny lub zbyt silny nacisk na kartkę) oraz płynność ruchów ręki podczas pisania. Istotne jest rozmieszczenie tekstu na stronie. Ważna jest także obserwacja uchwytu środka piszącego i ułożenie rąk podczas pisania.

5. Pisanie z pamięci

Uczeń czyta cały tekst przeznaczony do napisania z pamięci. Jeśli dany uczeń czyta słabo, tekst odczytuje badający, który następnie sprawdza również stopień rozumienia czytanego tekstu, zadając pytanie dotyczące treści. Wówczas uczeń odczytuje **pierwsze zdanie** i je zapamiętuje. Za każdym następnym razem uczeń zapamiętuje po jednym zdaniu. Obserwacja i zapamiętywanie zdań nie powinny trwać dłużej niż **30 sekund**. Po tym czasie badający zakrywa tekst i poleca uczniowi napisać zapamiętane zdanie.

Ocena pisania z pamięci		
Liczba błędów	Liczba punktów	Ocena
0	5 pkt	wysoka
1–2	3 pkt	przeciętna
3 i więcej	1 pkt	niska
nie zapamiętuje zdania	0 pkt	bardzo niska

6. Przepisywanie

Badający obserwuje tempo i sposób pisania – sprawdza, czy uczeń przepisuje po literce, czy pisze po kilka liter, czy może całe wyrazy.

Ocena przepisywania		
Liczba błędów	Liczba punktów	Ocena
0	5 pkt	wysoka
1–2	3 pkt	przeciętna
3 i więcej	1 pkt	niska

7. Pisanie ze słuchu

Od klasy drugiej stosuje się sprawdzian polegający na pisaniu ze słuchu. Polega on na tym, że nauczyciel odczytuje uczniowi cały tekst i sprawdza jego zrozumienie. Następnie dyktuje po zdaniu. Uczeń za każdym razem najpierw powtarza usłyszane zdanie, a dopiero później zapisuje. Dłuższe zdania należy dyktować logicznymi częściami.

Ocena pisanie ze słuchu		
Liczba błędów	Liczba punktów	Ocena
0	5 pkt	wysoka
1–2	3 pkt	przeciętna
3 i więcej	1 pkt	niska
5 i więcej	0 pkt	bardzo niska

Po zakończeniu badania obserwacje zanotowane w Arkuszu diagnozy należy przenieść do **Zestawienia wyników poszczególnych prób diagnostycznych**. Ułatwi to nauczycielowi rozpoznanie mocnych i słabych stron badanego oraz umożliwi dokonanie oceny efektywności działań w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, podjętych wobec danego ucznia.

Przedziały uzyskanych wyników:

50–40 pkt ocena wysoka
 39–25 pkt ocena przeciętna
 24– 14 pkt ocena niska
 poniżej 13 pkt ocena bardzo niska

Ocena wysoka dziecka, które od początku roku znajduje się pod opieką psychologiczno-pedagogiczną wskazuje na wyrównanie poziomu jego umiejętności i brak konieczności kontynuowania zajęć dodatkowych w przyszłym roku szkolnym (przyczyną początkowych trudności mogło być zaniedbanie edukacyjne).

Ocena przeciętna świadczy o tym, że zastosowana wobec dziecka forma pomocy jest odpowiednia i że należy kontynuować zajęcia w przyszłym roku szkolnym.

Ocena niska oznacza, że uczeń nie opanował treści polonistycznych. Wskazane jest skierowanie dziecka do poradni psychologiczno-pedagogicznej na szczegółowe badania.